

καὶ εὐχάρι χωρὶς πολλὰς ἀλλαγὰς τοῦ κειμένου. Ἐπίσης μὲ τέχνην ἐγκαταπλέκει καὶ τὰ παραλειπόμενα μὲν, ἀλλ' ἐκ τῶν συμφραζομένων ὑπονοούμενα τοῦ κειμένου, δυσκόλως ἀντιληπτὰ εἰς τὸν μὴ ἤσκημένον ἀναγνώστην.

Τὸ εὐρὺ κοινὸν θὰ ἀποκομίσῃ πολλὴν ὠφέλειαν ἐκ τοῦ βιβλίου, διότι εἰς αὐτὸ διαφωτίζονται ἐκ πρώτης χειρὸς παλαιαὶ ἀντιλήψεις ζῶσαι καὶ σήμερον. Βλέπων τις π.χ. τὰς περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου ἀντιλήψεις τῶν Ἑλλήνων θὰ διαπιστώσῃ πόσον αὐταὶ εἶναι συγγενεῖς πρὸς τὰς τῆς Π. Δ., τὰς ὁποίας καὶ θὰ ἐννοήσῃ καλύτερον, ἀλλὰ καὶ πόσον εἶναι πλησίον καὶ πρὸς τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης. Ἐπίσης ἀναγινώσκων τις τὰ κεφ. 38—41 θὰ ἴδῃ τι σημαίνει ἑλληνικὸν πνεῦμα, διαπιστῶν μετὰ πόσης μεθοδικῆς συστηματικότητος ἐκτίθενται καὶ ἐλέγχονται αἱ ἐξενεχθεῖσαι μέχρι τότε θεωρίαι περὶ τῶν πλημμυρῶν τοῦ Νείλου μὲ ἐκτίμησιν ὄλων τῶν πιθανῶν λόγων διὰ τὰ καταλήξῃ ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν ὀρθοτέραν. Τὸ βιβλίον τοῦ Κανάκη τοῦτο πρέπει νὰ διαδοθῇ εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις, αἱ δὲ εὐρύτατα ἀνά τὸ Κράτος ἰδρυθεῖσαι σχολικαί, δημοτικαὶ ἢ κοινοτικαὶ βιβλιοθήκαι δὲν πρέπει νὰ στεροῦνται τοιούτων ἀναγνωσμάτων, διανεμομένων αὐταῖς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

ITARU SEKIMOTO, **A Modern Greek Grammar**, Ὁσάκα (Ἰαπωνίας) 1968, σ. VIII+221 (ιαπωνιστί).

«Καὶ μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας». Τὴν Ἰσοκράτειον ῥῆσιν ἀρμόζει νὰ ἀπευθύνωμεν ἐγκαρδίως πρὸς τὸν Ἰάπωνα καθηγητὴν κ. Itaru Sekimoto, συγγραφεὴ τῆς «Γραμματικῆς τῆς Νέας Ἑλληνικῆς» καὶ ἐνθερμον μελετητὴν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὁ κ. Sekimoto, καθηγητὴς τῆς γλωσσολογίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Χιροσίμα, ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν ὀλίγων, ἀλλ' ἐκλεκτῶν μελετητῶν τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν χώραν τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Τούτου προηγήθησαν ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Τόκιο κ. Hidenaka Tanaka, συντάκτης ἑλληνικῆς γραμματικῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Graecae Grammaticae rudimenta» (Τόκιον 1927), ἑλληνικῆς γραμματολογίας, μεταφράσεως εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν τοῦ Ὀμήρου κλπ.¹ καὶ ὁ πτυχιούχος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Akira Oda, συντάκτης τοῦ «Μικροῦ Ἑλληνοἰαπωνικοῦ λεξικοῦ τῆς Καινῆς Διαθήκης» (Ὁσάκα 1964).

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Sekimoto ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἰαπωνιστὶ συντεταγμέ-

1) Πβ. τοῦ ἰδίου τελευταίως «On the suffix—σύνη», Journal of the Classical Society of Japan 16 (1968), 24—37 (ιαπων.), 170 κ.ἐξ. (ἀγγλ.).

νη γραμματικὴν τῆς νέας ἑλληνικῆς. Τὸ γεγονός τοῦτο, ὅπως ἰδιαζούσης σημασίας διὰ τὰς ἐν γένει νεοελληνικὰς σπουδὰς, ἐπιβάλλει τὴν σύντομον παρουσίαν τοῦ ἔργου εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἑλλήνων φιλολόγων.

Ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει ἐν τῷ προλόγῳ τῆς γραμματικῆς του ¹ ὅτι ἀπέβλεψεν εἰς τὴν σύνταξιν «περιγραφικῆς γραμματικῆς» (descriptive grammar) τῆς δημώδους γλώσσης τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος, συγκρίνων αὐτὴν πρὸς τὴν καθαρῆς καὶ ἐπισημαίνων πολλὰς ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς τῆς νέας ἑλληνικῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν. Οὕτως ὁ Ἰάπων συγκριτικὸς γλωσσολόγος συλλαμβάνει τὴν ἐνιαίαν ὑπόστασιν τῆς καθόλου ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ προσπαθεῖ, ὅσον δύναται, νὰ φωτίσῃ φαινόμενα καὶ ἐξελιξίεις τῆς νέας ἑλληνικῆς δι' ἀναγωγῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν. Μολονότι δὲ διὰ λόγους τεχνικοὺς καὶ συστηματικοὺς ὁ συγγρ. παρακολουθεῖ εἰς τὴν γραμματικὴν του τὸ ὕφος «δημοτικὴ», ἐν τούτοις, ὡς εἶναι φυσικὸν καὶ ἀναγκαῖον, ὀδηγεῖται καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν λογίων μορφολογικῶν συστημάτων, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῖ ἢ σύγχρονος κοινῆ ἐκ τοῦ ὕφους «καθαρεύουσα». Οὕτω παρέχει τὴν κλίσιν ὀνομάτων οἷον *καθηγητής, καθηγητοῦ, καθηγητὴν* (sic), *καθηγητὰ—καθηγηταί, καθηγητάς*. Ἑλλη, Ἑλληρος· Ἑλληνίς, Ἑλληνίδος· συγγραφεύς, συγγραφέως κλπ. (σ. 48 κέξ.).

Ὁ συγγρ. παρακολουθεῖ συστηματικῶς κατὰ τὴν περιγραφικὴν (συγχρονικὴν) μέθοδον τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα τῆς συγχρόνου δημώδους ἑλληνικῆς, ἐξετάζων ἐν γένει τὴν φωνητικὴν, μορφολογίαν, παραγωγὴν καὶ σύνθεσιν αὐτῆς, προσέτι δὲ στοιχεῖα ἐκ τῆς συντάξεως καὶ τῆς λειτουργίας αὐτῆς.

Τὴν ὅλην γραμματικὴν θεώρησιν χαρακτηρίζουν ἡ ἐφαρμογὴ συγχρόνων μεθόδων γλωσσικῆς ἐρεύνης καὶ πρωτοτυπία περὶ τὴν παρουσίαν καὶ πραγμάτευσιν τῆς γραμματικῆς ὕλης. Παραδείγματός χάριν ἀναφέρομεν τὴν διάταξιν τῶν οὐσιαστικῶν κατὰ τὴν θέσιν τοῦ τόνου (ὀξύτονα, παροξύτονα, προπαροξύτονα) καὶ τὸ ληκτικὸν φώνημα τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (-a, -i, -o, -e, -u) (σ. 28). Ὡσαύτως ὁ συγγρ. παρέχει ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα περὶ τῶν ξένων (δανείων) λέξεων τῆς ἑλληνικῆς, τὰ ὅποια ἀποκομίζει ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ὕλικου τῆς α' ἐκδόσεως τοῦ ἐτυμολογικοῦ λεξικοῦ τοῦ συναδέλφου καθηγητοῦ κ. Ν. Ἀνδριώτη. Οὕτως εὐρίσκει (σ. 51 κ.έξ.) ὅτι ἐν αὐτῷ περιέχονται 786 ἰταλικαὶ λέξεις (τ. ἔ. ποσοστὸν 29,1 % τοῦ συνόλου τῶν ξένων λέξεων), 740 τουρκικαὶ (27,4 %), 387 γαλλικαὶ (14,3 %), 334 λατινικαὶ (12,3 %), 157 ἐνετικαὶ (5,8 %), 90 ἀγγλικαὶ (3,3 %), 62 σλαβικαὶ (2,2 %), 23 ἀραβικαὶ (0,8 %) καὶ τινες ἄλλαι, ἐκ τούτων δὲ ὅτι τὸ 85 % εἶναι οὐσιαστικά, ἐνῶ μόνον 7 % εἶναι ἐπίθετα καὶ ῥήματα ². Μεθοδικῶς καὶ ὑποδειγματικῶς διδάσκονται ἐπίσης αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις καὶ ἡ λειτουργία τοῦ ῥήματος (σ. 100 κ.έξ.), ἔνθα δίδεται ἡ εὐκαιρία εἰς τὸν συγγρα-

1) Εὐχαριστίας ἐκφράζομεν εἰς τὸν ἰάπωνα φοιτητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Hideaki Ninomiya, ὅστις μετέφερεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν πρὸς χάριν μας οὐσιώδη σημεῖα τοῦ ἔργου.

2) Ὁ συγγρ. ἔχει ἀσχοληθῆ καὶ ἄλλοτε μὲ τὸ θέμα εἰς πραγματείαν του «περὶ τῶν δανείων λέξεων τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἐκ τῆς Τουρκικῆς» ἐν Hiro BK (The Hiroshima University studies) 25 (1965), 267—78 (ιαπωνιστί).

φέα νὰ διατυπώσῃ χρησίμους παρατηρήσεις διὰ τοὺς σπουδάζοντας τὴν νέαν ἑλληνικὴν.

Τέλος ὁ συγγρ. παρέχει πολλὰς καὶ ἐπιτυχῶς ἐπιλεγμένας ἀσκήσεις, αἱ ὁποῖα καθιστοῦν δυνατὴν τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ βιβλίου πρὸς διδακτικούς σκοπούς.

Πλουσία βιβλιογραφία καὶ ἐκτενεῖς πίνακες περιεχομένων ὡς καὶ πραγμάτων καὶ λέξεων πλαισιώνουν τὸ ἔργον καὶ διευκολύνουν τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ.

Βεβαίως, ὡς εἶναι φυσικὸν εἰς ἔργα τοιοῦτου εἴδους καὶ ὡς ὁ ἴδιος ὁ συγγρ. παραδέχεται ἐν τῷ προλόγῳ, τὸ βιβλίον δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένον σφαλμάτων. Ἐπ' αὐτοῦ ὅμως δύναται ἀσφαλῶς νὰ λεχθῆ τοῦτο : Ὁ Ἰάπων συγγραφεὺς συνήθως δὲν σφάλλει εἰμὴ μόνον ὅταν ἀπατάται ἀπὸ τὰς πηγὰς του, τ.ἔ. ἀπὸ βοηθήματα τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποίησεν. Οὕτω περιελήφθησαν εἰς τὸ ἔργον τύποι εἴτε ἀνύπαρκτοι συγχρονικῶς εἴτε σπανιωτάτης ἢ καὶ διαλεκτικῆς χρήσεως, οἷον λ. χ. ἡμεστα/εἴμεστα (σ. 33), νοῦδες (σ. 35), μητεράδες (σ. 36). οἱ/τίς Μαριόδες (πληθ. τοῦ Μαριό), τῶν Μαριόδων καὶ οἱ/τίς Σύρμοδες, τῶν Σύρμοδων (σ. 41), τοῦ γραμματίου, τοῦ στοματιοῦ, τῶν στοματιῶν (σ. 44), τοῦ τρεξιμάτου, τρεξιματιοῦ, τῶν τρεξιματιῶν, τοῦ τρεξιμοῦ, τῶν τρεξιμιῶν, (σ. 45), τὸ φώσι, τοῦ φωσιοῦ (σ. 45), φέρονουμαι, φερνούμαστε (ὡς παράδειγμα κλίσεως τῶν βαρυτόνων ῥημάτων, σ. 186), φερνούμενος (σ. 188) κ.ἄ. Σφάλματά τινα περὶ τὸν τονισμὸν ὡς καὶ ἀσυνέπειαι περὶ τὴν ὀρθογράφειν τύπων, οἷον ἀγαπειέστε, ἀλλὰ νὰ ἀγαπέσαι (σ. 195), ἔχω, εἶχα, θὰ ἔχω φερθεῖ (σ. 186), γραφαὶ οἷον βαθίς, βαθὶ παρὰ τὸ βαθύς, βαθὺ (σ. 61) κλπ. δύναται νὰ διορθωθοῦν εἰς β' ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου.

Τὸ βιβλίον τοῦ συναδέλφου κ. Sekimoto ἔρχεται ὡς εὐπρόσδεκτος προσφορὰ εἰς τὴν διαρκῶς ὀγκουμένην διεθνῆ βιβλιογραφίαν περὶ τὴν νέαν ἑλληνικὴν. Ἐπιστήμονες ἐκ πάσης γῆς ἐμφανίζουσιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γραμματικὰ ἔργα καὶ λεξικά, δι' ὧν παρέχεται δυνατὸτης σπουδῆς τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς, ἐνῶ συγχρόνως ἡ νεοελληνικὴ λογοτεχνία μεταφράζεται εἰς πλείστας γλώσσας καὶ γίνεται γνωστὴ ἀνά τὸν κόσμον. Καθῆκον ἔχομεν νὰ παρακολουθῶμεν, νὰ χαίρετιζώμεν καὶ νὰ ἐνισχύωμεν τὴν διεθνῆ αὐτὴν κίνησιν περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν πολιτισμὸν μας. Νὰ μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ παρακινεῖ ἢ παγκόσμιος ἀκτινοβολία τοῦ πολιτισμοῦ τὸν ὁποῖον ἀνέδειξεν ἡ Χώρα μας, καὶ ὅστις δὲν παύει νὰ ἀποτελῆ τὸ ἀνθρωπιστικὸν κύτταρον τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν τῆς ὑφῆλιου.

Οἱ ἀνά τὸν κόσμον ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι κήρυκες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὑφ' οἵανδήποτε αὐτοῦ ἐκδήλωσιν, εἶναι ἀξιοὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μας, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀναμφισβητήτως μεταλαμπαδευταὶ τοῦ δαιμονίου πνεύματος τῆς φυλῆς τῶν Ἑλλήνων.

Ὅτε πρὸ 30 περίπου ἐτῶν ὁ καὶ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Ἰάπων καθηγητὴς κ. Hidenaka Tanaka ἀπέστειλεν ἑλληνικὰ ἔργα αὐτοῦ πρὸς τὸν καθηγητὴν Ἀντώνιον Κεραμόπουλλον, ὁ αἰόδιμος διδάσκαλος ἡμῶν ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὸν ἑλληνοπρεπῆ χαιρετισμὸν :

Ξεῖνε φίλ', αἰδοίως ὄς ἐμήν περὶ κῆρι φίλησας
πατρίδα, αἶθε γένοιο θεοῖς τε βροτοῖς τ' ἔρατεινός.
ἀλλὰ με θυμὸς ἄπληστος ἐποτρύνει σ' ἐρεεῖναι :
πῶς ποτέ σοί γ' ὄδ' ἔρωσ ποτὶ Ἑλλάδος ἦλθε κόσμον ;
οὐ μεγάλη τε κλυτὴ θ' ὑπὲρ ὠκεανὸν βαθυδίην
σὴ γενεὴ τελέθει, ὅθι φωσφόρος ὄρνυται Ἥως,
ἱστορίην θ' ὅθι ἄνδρες ἀμύμονες ἐκτελέουσι
νωλεμέως μεγάλην, παλαιήν τε νέην τ' ἐρίτιμον ;
οὐκ ἔχετ' ἠέλιον φαεσίμβροτον ἠδὲ σελήνην ;
οὐ γῆν ἀνθεμόεσσαν ἰδ' ἀμβροσίην ἰδὲ νέκταρ,
δένδρα πολλὰ μάλ', οἷσι κόμη καρποῖσι βεβρίθει,
ἠδ' ὅσα γαῖα μέλαινα βροτοῖς κεχαρισμένα φαίνει ;
οὐ χρυσάνθεμα θάλλει ἰδ' ὁδμὴ ἄνεισι γλυκεῖα
πάντας ὑπὲρ κήπους χλοερὸς ἠδ' ἄλσεα πάντα
καὶ ποταμῶν ὄχθας καὶ πῖσα ποιήεντα,
ἦχι κόραι Νύμφαισιν ἀλγικαὶ ἀμφιπολοῦσι,
αἶ μὲν αἰοιδῆς αἶ δ' ὄρχηστός αἶ δέ τ' ἔρωτος
μνωόμεναι, καλά, ὄν κλέος οὐρανὸν εὐρὸν ἰκάνει,
μητέρες αὐτ' ἀρετὴν ἐπιειμέναι, ἀγλαόκαρποι,
τῶν γόνων αἰδέεται κρατερόφρονα γαῖα πελώρη,
αἶεν ἀριστεύοντα καὶ ἐν προμάχοισιν ἀγητόν ;
Ἥ σέ γε λάθρη ἔργα παλαιὰ παρήπαφ' ἀγήρω
ἡμετέρων πατέρων, οὓς ἀμφεχύθης ἀγαπάζων,
οἶά τε πασσάμενος μελιηδέα λωτοῖο καρπον ;
Ξεῖνε φίλ', ἴσθι παρ' ἄμμι φιλούμενος ἔξοχα πάντων
τῶ γὰρ ἀμείβεσθαι μεμαθήκαμεν ἄνδρας ἀγαρούς,
ὣς κεν ἐπ' ἀνθρώπους πάντας νῦν καὶ μετόπισθεν
εὐκλείη τ' ἀρετὴ θ' ἡμῖν τε τόκοισι τ' ὀπηδῆ.
Ζεὺς δ' ἄλλοι τε θεοὶ Ἰαπῶνια δώματα πάντα,
σὴν ἱερὴν γενέθλην, στεγέτωσαν ἀδάκρυτον αἰεῖ.

(Περ. Ἀθηνα 50, 1940, 256—7).

Μὲ τοὺς λόγους τοῦ σοφοῦ Κεραμοπούλλου ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ χαι-
ρετίσωμεν τὴν εἰς Ἑλλάδα πρόσφατον παρουσίαν καὶ τὸ ἐνταῦθα παρουσιαζόμε-
νον ἔργον τοῦ φίλου συναδέλφου κ. Itaru Sekimoto, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον
προέρχεται ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον μιᾶς πόλεως, τῆς Χιροσίμα, ἢ ὅποια ἐδοκι-
μάσθη ὅσον ποτὲ ἄλλοτε κατωκημένος τόπος ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τὸ πνεῦμα ἀκρι-
βῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπολέμησε διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ πού εἰ-
σήγαγεν εἰς τὸν κόσμον ὁ ἑλληνικὸς ἀνθρωπισμός.

Γ. Ι. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ